

# Evalueringsrapport for Bachelorprogrammet i nordisk – studieretning norrøne og keltiske studier og Masterprogrammet i Viking and Medieval Studies ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo

## Innledning

Evalueringspanelet, bestående av ph.d. Jóhanna Fridriksdóttir, masterstudent Erlend Myklebust og ph.d. Cathinka Dahl Hambro (panelets leder) har blitt bedt om å evaluere følgende studieprogram på grunnlag av en rekke tilsendte dokumenter: Bachelorprogrammet i nordisk – studieretning norrøne og keltiske studier og Masterprogrammet i Viking and Medieval Studies. Innledningsvis ønsker panelet å påpeke at materialet vi har fått tilsendt er delvis gammelt og mangelfullt, og at det derfor har vært vanskelig å skulle gi en skikkelig evaluering. I ILNs egenrapport 2016-2021 står det at den «beskriver programmene slik de var organisert i 2021, men det er allikevel tatt med noen tilbakeblikk på hvordan programmene har endret seg etter 2016 og frem til i dag» (s. 3). I denne forbindelse må det presiseres at vi fikk tilsendt emneevalueringer fra 2019, 2016 og til og med 2013, men ingen fra 2020-21. To av disse evalueringene er anonyme, men den fra 2019 er skrevet av en ansatt som ikke lenger underviser på ILN som vi kan se, og den fra 2016 er skrevet av en ansatt som går av med pensjon i år. I tillegg er ILNs studiekvalitetsrapport fra 2017 og på enkelte steder virker den ikke å reflektere dagens situasjon. Med andre ord er det tvil om at vi hadde tilgang til relevante emneevalueringer og rapporter for programmet «slik de[t] var organisert i 2021» og våre kommentarer er følgelig basert på delvis utdatert informasjon. Egenrapporten basert på årene 2016-2021, er med dette det mest oppdaterte materialet vi har etter at BA-programmet ble endret i 2019 og samarbeidet med IAKH ble formalisert i 2020. Denne danner derfor hovedgrunnet for vår rapport.

Panelet vurderer studieprogrammene som i bunn og grunn svært imponerende, og noe som vi lett kan anbefale. Det er mye som er bra og studenter kommer ut av programmet med et solid grunnlag for videre studier eller arbeid i flere sektorer, samt ferdigheter de kan bruke i andre sammenhenger. De får god kunnskap i både språk og litteratur, og de har i noen grad muligheter til å tilpasse studiene egne interesser. Det virker også som om det er et fint tilbud om arrangementer og sosialt liv rundt studiene. Programmet har lyktes med å forbedre noe av det som ble kritisert tidligere, som økt undervisningsmengde i noen emner og omstrukturering spesielt av den keltiske delen av studiene.

I det følgende tar vi for oss hvert av de punktene vi har blitt bedt om å vurdere i henhold til den tilsendte malen, i samme rekkefølge som malen. Deretter følger noen merknader og en konklusjon med panelets anbefalinger.

## Programmenes læringsutbytte

Programmenes beskrivelse av læringsutbytte virker hensiktsmessige og ambisiøse. Det er imidlertid vanskelig å vurdere på bakgrunn av det tilsendte materialet om studentene oppnår det intenderte læringsutbyttet. For eksempel er det tvilsomt om studentene på BA-nivå oppnår nok kompetanse i irsk språk og grammatikk til å kunne lese tekster på irsk etter ett 10-poengs emne i gammelirsk språk og litteratur. Dermed er det også uklart i hvilken grad de er rustet til videre studier i inn- og utland som eventuelt krever slik kompetanse (for eksempel utveksling eller mastergrad i Irland).

Kandidatundersøkelsen viser at studentene scorer lavt på metodekunnskap. Dette kunne muligens vært forbedret gjennom en BA-oppgave eller et fordypningsemne der de må skrive en lengre oppgave med krav til teori og metode og der de får veiledning underveis. Det vil også gjøre dem bedre rustet til å skrive masteroppgave senere. I det store og det hele virker det som om studieprogrammene inneholder lite metode og teori som ruster til masteroppgave. En mulighet på masternivå kunne være et oppgaveemne med utvikling av prosjektskisse, presentasjon og tilbakemeldinger i 3. semester. Dette vil kunne være nyttig både for progresjon og kvalitet i masteroppgaven. Det samme ville det være med jevnlig møter/seminarer i 3. og 4. semester av mastergraden, der studentene kan legge frem kapittelutkast og få tilbakemeldinger på disse. Slike møter kunne også inneholdt små minikurs om forskningsmetoder, bruk av ressurser, ordbøker, kataloger, digitale forskningsmetoder og databaser (som f.eks. *Transkribus*, *Biblioteca polyglotta*, *Dictionary of the Irish language*, *ONP: Dictionary of Old Norse Prose*, *Handrit.org*, etc.). På denne måten blir ikke masterstudentene helt overlatt til seg selv mens de jobber med masteroppgaven. Det vil også være positivt for læringsmiljøet. I ILNs studiekvalitetsrapport fra 2017 rapporteres at det etter en tidligere evaluering var snakk om å opprette to seminarer (et heldags og ett halvdags med 2-3 måneder imellom) for å «styrke oppfølging av studentene» (s. 2-3). Men her kunne det altså gjøres mye mer, og pga. manglende informasjon vet vi heller ikke om dette ble gjennomført.

## Fagmiljøet

De vitenskapelig ansatte ved studieprogrammene holder et høyt faglig nivå, og fagmiljøet er i så måte av en slik kvalitet at studentene i utgangspunktet skulle kunne oppnå ønsket læringsutbytte. Det er imidlertid noen utfordringer her.

For det første er svært mange av de fast vitenskapelig ansatte ved studieprogrammene frikjøpt fra det meste av undervisningen enten for å jobbe i store forskningsprosjekter eller i instituttledelsen. Dette gjør at studentene får lite kontakt med de fast vitenskapelig ansatte og at de i stor grad får undervisning fra midlertidig ansatte på korte kontrakter. Selv om disse helt sikkert tilbyr undervisning av høy kvalitet, går dette ut over kontinuiteten og studentkontakten. Det blir også vanskelig å bygge opp et godt program og miljø når en stor andel av de som underviser ikke er fast ansatte. Videre, når de fast ansatte har lite eller ingen kontakt med BA-studenter, og studentene følgelig får lite oppfølging, oppmerksomhet og inspirasjon fra fast vitenskapelig ansatte, blir det potensielt mindre sannsynlig at de går videre til MA/PhD-studier ved ILN, dersom det er en ambisjon. I emneevalueringen for VMS kommer det frem at nesten ingen av studentene hadde norsk som morsmål, hvilket indikerer at de kommer med en BA-grad fra utenlandske universiteter. Det er ikke overraskende at ILNs BA-studenter ikke vanligvis går videre til masterstudier på ILN (for ikke å snakke om PhD) i nåværende situasjon.

Det virker i det hele tatt å være stor ubalanse mellom forskning og undervisning blant de fast vitenskapelig ansatte. Selv om det er imponerende at fagmiljøet er flinke til å hente inn eksterne forskningsmidler, kan dette være problematisk for studiekvaliteten og studentenes læringsutbytte. Det virker også som det er liten anerkjennelse fra ledelsens side av at man blir en bedre forsker av å undervise og være i kontakt med studenter. Videre kan det være en utfordring at midlertidig ansatte ikke investerer like mye i sin undervisning utover det nødvendige fordi de må tenke på neste steg i egen karriere, søke stillinger, prosjektmidler, publisere osv. for å bygge CV og ha en sjanse til å komme inn i en fast stilling i UH-sektoren.

For det andre er det svært sårbart med bare én ansatt på keltisk. I og med at det bare finnes én med formell kompetanse på dette feltet, blir det for eksempel vanskelig for vedkommende å ta ut forskningstermin. Dersom den ansatte på keltisk skulle bli sykmeldt vil dette også gjøre studieprogrammene mer eller mindre umulig å tilby i den form de nå er beskrevet. UiO er i en særposisjon i Europa når det gjelder kombinasjonen av keltisk og norrønt, og det er derfor uheldig at denne delen av studieprogrammene er såpass lite robust. I tillegg blir emnetilbudet i keltisk nødvendigvis veldig lite når det bare er én som underviser, og balansen mellom norrønt og keltisk blir svært skjev. Dette kunne for eksempel delvis løses med en førsteamanuensis/professor II-stilling i keltisk, men aller helst med en full stilling.

Skjevheten mellom norrønt og keltisk er også tydelig når man ser på de vitenskapelig ansattes kompetanse. På norrønt er det totalt fem årsverk; fire i 100% stilling innenfor norrønt/runologi og eldre språkhistorie samt to ansatte med delt stilling der 50% er innenfor norrønt (en i 50/50% tekstkultur/norrønt og en i 50/50% keltisk/norrønt). Til sammenligning har keltisk én 50% stilling, selv om den ansatte i norrønt/keltisk i realiteten bruker hele sin stilling på keltisk for å klare å dekke så mye som mulig av behovet der. Dette innebærer at det i praksis er seks vitenskapelig ansatte med formell kompetanse i norrønt som kan steppe inn for hverandre når noen har forskningstermin eller er sykmeldt, mens det ikke finnes noen som kan steppe inn for den ene med formell kompetanse i keltisk. En ekstra stilling i keltisk ville delvis kunne være med på å utjevne denne skjevheten.

I forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning § 2-3

(<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>) legges det vekt på at studietilbudet drives i hovedsak av fast ansatte, og at det er stabilt og robust:

«(1) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.

(...)

(4) Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen.»

På bakgrunn av de to punktene diskutert her – dvs. fast ansattes fravær fra undervisning og studentmiljøet, og keltiske studiers prekære stilling – er det panelets oppfatning at fagmiljøet ikke i tilstrekkelig grad oppfyller NOKUTs krav.

Under punkt 1 i NOKUTs forskrift over ønsker panelet å gi uttrykk for en viss bekymring rundt den kompetansemessige stabiliteten og den faglige sammensetningen. Det er ingen tvil om at de fast vitenskapelig ansatte i fagmiljøet har svært god kompetanse på sine felt, men dersom et flertall av dem ikke forholder seg nevneverdig til studentene fordi de er frikjøpt, og studentene derfor i stor grad møter midlertidig ansatte på korte kontrakter, vil dette kunne ha konsekvenser for den faglige stabiliteten. Videre er det, som allerede påpekt, en skjevhet i fagsammensetningen blant de vitenskapelig ansatte, med bare én med formell kompetanse innen keltisk. Dette gjør at sammensetningen bare til en viss grad dekker de fag og emner som

inngår i studietilbudet, ettersom det alltid vil være betydelig færre muligheter for å fordype seg i keltisk enn i norrønt.

Under punkt 4 er det også noe tvil om i hvilken grad minst 50 prosent av årsverkene utgjøres av ansatte med hovedstilling ved UiO all den tid et flertall av de vitenskapelig ansatte er frikjøpt og undervisningen må dekkes av midlertidig ansatte stipendiater, postdoktorer, forskere og vikarer.

### Emnetilbudet (vurdert opp mot faglig innhold, arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger)

I det følgende tar vi for oss emne for emne der vi har merknader. Emner som ikke nevnes har vi vurdert som tilfredsstillende i sin nåværende form.

NFI1101: Ifølge emneevalueringen rapporterer noen studenter at kravet om grammatikkunnskap er uventet og urimelig. Grammatikkundervisningen på skolenivå er generelt svært mangelfull med mindre man får grundig innføring gjennom læring av et tredje fremmedspråk. Her er det kanskje nødvendig å i større grad forsøke å komme studentene i møte mens de er i den første fasen av sine universitetsstudier og tilpasse forventningene til realiteten og hva de faktisk har lært seg i løpet av videregående skole (uavhengig av underviserens mening om hva de *burde* kunne). Det er naturlig at man ikke skal bruke altfor mye tid på denne typen opplæring i timene, men det burde være et opplegg for studenter som føler behov for innføring i grammatikk. Dette kan være utelukkende ressurser til selvstudium (det finnes mange korte introduksjoner til syntaks og grammatikk på grunnleggende nivå), men kan også slås sammen med ett eller et par seminar/kollokvier i starten av semesteret, basert på behovet og ressursene tilgjengelig. Dette kan også inkludere introduksjon til bruk av grammatiske ressurser, f.eks. ordbok. Dette kommer vi tilbake til (s. 7).

NFI2102/4122: Bruken av standardiserte rangerings spørsmål i emneevalueringen er god, og det gjør det langt enklere å evaluere emnet fra år til år samt å sammenligne det med andre emner.

En tredjedel er i noen grad misfornøyd med emnet. Selv om dette bare tilsvarer tre personer, er det en høyere andel enn ønskelig. Det virker som om BA-studentene er mest misfornøyd. Heiseemner er alltid vanskelig å få til å fungere godt for begge nivå, men hvis det gjøres riktig, kan det være gunstig for begge parter. En mulighet er f.eks. å la MA-studentene presentere noe av sekundærlitteraturen. Da får BA-studentene mindre å gjøre, men beholder likevel mye av læringsutbyttet, samtidig som MA-studentene får øvd på og forbedret sine kommunikasjonsferdigheter, et område som panelet merker seg at studentene skårer svært lavt på.

Selv om masterstudentene har en annen eksamensform, kan det også kreves at de gjør mer arbeid til hver time. Dette gjelder særlig i form av sekundærlitteratur (med tanke på at MA-studentene er mer fornøyde enn BA-studentene, kan det også hende pensum burde reduseres noe for disse. Alternativt kan denne misnøyen være et resultat av manglende oppfølging og veiledning for lesing av akademisk litteratur, som kan rettes opp gjennom kollokvier eller seminar). Minikonferansen virker som en svært god måte å la studentene lære av hverandre, og bør videreføres for eksamensform.

VMS4100: Tross lav deltagelse i spørreundersøkelsen, er resultatene her svært gode. Som i andre fag på studiet, er språk et 'problem' særlig på grunn av det skandinavisk-sentrerte fagfeltet. I dette emnet, hvor kun én hadde norsk som morsmål, er det naturlig at det meste går på engelsk. Andre kurs kan potensielt evaluere dette litt i samråd med studentene – det er ingen grunn til å la være å bruke nyttige skandinaviske ressurser dersom samtlige elever kan ta dem i bruk. Studentenes gode arbeid tyder også på at de finner emnene som diskuteres interessante og relevante.

Panelet har også noen merknader til oppbygningen av BA-programmet slik det er skissert i egenrapporten. Første semester (bestående av EXFAC03-SPR, NFI1101-Norrøn grammatikk og eldre språkhistorie og NFI100-Runology) er svært språktungt og kan bidra til å skremme vekk studenter som har litteratur og kulturstudier som sin primære interesse. Etter panelets erfaring er de fleste studenters vei inn i faget gjennom litteraturen, mytologien og kulturen, og selv om noen studenter er/blir opptatt av språkhistorie/grammatikk/lingvistikk, er det sannsynligvis flere som bruker språket som et verktøy for å kunne fordype seg og lese tekster i original. Med tanke på rekruttering og gjennomføring anbefales derfor en annen rekkefølge på oppbygningen av studiet. Panelet foreslår at ett emne i første semester byttes ut med et litteraturemne slik at det blir en bedre balanse mellom språk og litteratur/kulturhistorie, og de litteraturinteresserte slipper å måtte vente til andre semester før de får et emne som appellerer til dem. For eksempel kunne man byttet om på NFI1320-Norrøn litteratur 1 og NFI1101-Norrøn grammatikk eller NFI1100-Runology.

Panelet merker seg også at det bare finnes ett obligatorisk emne i keltisk i hele studieretningen i norrøne og *keltiske* studier. Dette vitner om en betydelig skjevhet i emnesammensetningen. Det tilbys generelt for få keltiskemner, noe som gjør det vanskelig å *spesialisere* seg i keltisk med det nåværende tilbudet. Med kun ett emne innen keltisk i første studieår er det vanskelig å se hvordan studentene skal kunne foreta et kvalifisert valg for videre fordypning. Panelet merker seg også at det i løpet av hele BA-graden er fire obligatoriske emner i norrønt mot ett i keltisk. Dette er uheldig. I tillegg er det uheldig at det ene emnet i keltisk som er obligatorisk er meget språktungt, ettersom gammelirsk er et svært vanskelig språk som lett kan skremme vekk ellers interesserte studenter som kanskje ville valgt å fortsette med keltisk dersom de hadde fått en innføring i irske tekster i oversettelse før de fordypet seg i språket. Panelet anbefaler derfor ett av følgende forslag:

- 1) At det innføres to obligatoriske emner i irsk, der ett er i litteratur (i oversettelse) som tilbys i vårsemesteret og ett er i gammelirsk språk og tilbys i høstsemesteret. På denne måten kan studenter som primært er interessert i språket velge å studere dette allerede første semester dersom de er utålmodige etter å begynne med det, og så kan de på egen hånd se på tekstene som studeres på vårsemesteret i original. Samtidig kan studentene som har sin hovedinteresse innen litteratur lese irske tekster i oversettelse først (i andre semester) og deretter fordype seg i språket i tredje semester når de allerede har fått en innføring i litteraturen.

Eller

- 2) At det ene obligatoriske emnet som tilbys gjøres til et rent litteraturemne med tekster i oversettelse og at et emne i gammelirsk språk gjøres til et obligatorisk emne for dem

som ønsker å gå videre med keltisk og valgfritt for dem som ønsker å fordype seg i norrønt.

Det mangler helt åpenbart ressurser på keltisk. Som tidligere nevnt kan dette delvis bøtes på ved å opprette en førsteamanuensis/professor II-stilling. Slik BA-programmet er organisert i dag fremstår det ikke som et program i norrønt og keltisk, men snarere som et studieprogram i norrønt med litt keltisk. Emner i veiledet lesning i keltiske tema er ikke tilstrekkelig for å bøte på denne skjevheten, ettersom veiledet lesning ikke innebærer nevneverdig undervisning, men er nettopp *veiledet lesning*.

### Emnegruppesammensetningen (på bachelorprogrammet)

Bortsett fra overfor nevnte skjevhet mellom norrønt og keltisk, virker emnegruppesammensetningen logisk og hensiktsmessig. Panelet stusser imidlertid over at historie, gammelengelsk og teologi ikke inngår som anbefalte 40-grupper for BA-programmet. Panelet foreslår også å anbefale emner i 1800-talls resepsjonshistorie og historiografi her. Dette er perioden da norrøne og keltiske studier virkelig begynner å vokse frem og ta form. Mange av kildeutgavene og grunnforskningen som danner grunnlaget og formet fagene i lang tid fremover ble fullført, samlinger og institusjoner ble grunnlagt osv. Tilgang til mer kunnskap om den historiske konteksten som påvirket disse bevegelsene ville være en fordel i en kritisk behandling av historiografien.

### Vektlegging av arbeidslivsrelevans og internasjonalisering

Et av de største spørsmålene som kommer opp ved lesning av egenrapporten er i hvilken grad programmet arbeider med temaet «arbeidslivsrelevans». I rapporten fremkommer det at studentene på bachelornivå skal kunne bruke kompetansen sin i forskning og på «arkiv, bibliotek, museer og skole» (s. 4). For mastersstudenter er det et mål at studenten «understands the careers, professions, and/or future academic opportunities available to him/her upon completion of the candidate's studies» (s. 12), men her er det ikke presisert ytterligere hvilke karrierer, fag og muligheter studentene skal opplyses om eller hvordan dette blir integrert i studieprogrammene på en effektiv måte. I egenrapporten står det også at det «bør også legges vekt på å etablere forbindelser med andre institusjoner for bedre å støtte opp under 'prosjektsemesteret' i 3. semester av mastergraden» (s. 27), men det kommer ikke frem noe mer om hva dette innebærer. Alt dette gir inntrykk av at det ikke gjøres noe målrettet arbeid med å forberede studenter til arbeidslivet. Dette kan også muligens reflekteres i at programmet i høy grad drives av midlertidig ansatte som ikke vil ta seg av slike tema. I det følgende vil vi ta opp noen av disse spørsmålene i mer detalj.

I arbeidsgiverundersøkelsen fra 2016 står det at de to viktigste ferdighetene som arbeidsgivere trenger er «evnen til å jobbe i et team og evnen til å jobbe selvstendig» (s. 55). Dette stemmer også med vår egen erfaring fra arbeidslivet. Det er vanligvis et krav at praksisstudenter og nyansatte må kunne gli inn i gruppen og samarbeide med en mangfoldig gruppe av kolleger. Samtidig er det også viktig at de kan fullføre oppgavene sine uten mye veiledning, slik at det ikke tar for mye tid og ressurser i allerede pressede institusjoner å lære opp nye ansatte.

Humanoriastudenter scorer høyere enn studenter fra mange andre fag i undersøkelsen når det gjelder denne typen evner, men det er likevel muligheter for forbedringer og tydeliggjøring innenfor programmet, med mer vektlegging av konkrete ferdigheter. Selv om det finnes noen emner der gruppearbeid og presentasjoner er en del av semesterarbeidet (NF11100, HIS4100, NF12120, NF12501) kunne det være enda mer vekt på samarbeid hvor studentene for eksempel sammen må bearbeide en presentasjon eller annet resultat (f.eks. en podkastepisode).

Dette er spesielt viktig fordi VMS-studenter ifølge undersøkelsen kommer verre ut enn andre når det gjelder samarbeidsevner (s. 14 i egenrapporten).

For det andre kan det nevnes at å bruke (og ofte lage) oppslagsbøker, kataloger, databaser, osv., både trykte og (spesielt) elektroniske, er en stor og viktig del av arbeidet i arkiv, bibliotek og museer. Overførbare ferdigheter i informasjonshenting og -behandling gjør en i stand til å jobbe selvstendig, noe arbeidsgivere setter pris på. Men i emneevalueringen for NFI1101 reflekterer underviseren at han/hun kunne bruke mer tid på «veiledning i bruk av ordbok», og det er kun én emnebeskrivelse (NFI4120) hvor det er presisert at studentene vil lære å bruke ordbøker og kildeutgaver. Dette er en svært viktig ferdighet som burde prioriteres, og i flere emner. Vi oppfordrer til at det settes av enda mer tid til opplæring i bruk av de typer ressurser som er nødvendige i arbeid på de arbeidsplassene som programmet er rettet mot. Programmet kan også bli bedre til å informere om relevante arbeidsplasser.

For det tredje nevner arbeidsgiverundersøkelsen evner til å tilegne seg ny kunnskap og formidlingsevner nest etter de to allerede nevnte kriteriene. Å kunne lese seg opp i et nytt felt på en effektiv måte er noe man antageligvis tilegner seg i løpet av studiene, men vi kan ikke se at det er mye vektlegging på formidling i mange av emnebeskrivelsene. Det er derfor ikke overraskende at studentene i VMS scorer lavt på muntlig kommunikasjon, å kommunisere kompetanse og beskrive ferdigheter og personlige egenskaper (s. 14). Den manglende evnen til muntlig kommunikasjon er uheldig i jobbsøkingssammenheng og gjør at det blir en utfordring å komme inn på arbeidsmarkedet. Dette kan løses med mer muntlig presentasjon i undervisningen (MA-studentene kan presentere vitenskapelige artikler, obligatoriske oppgaver kan gjennomføres som presentasjoner, etc.). Muntlig presentasjon åpner også opp for samarbeid mellom studenter. Kandidatundersøkelsen viser også at øvelse i muntlig kommunikasjon er blant de mest etterspurte tiltakene fra studentene. Det bør med andre ord jobbes mer aktivt med disse punktene.

Kandidatundersøkelsen vitner også om lav sysselsetting og jobber som ikke svarer til forventningene, og lavest andel yrkesaktive (en tredjedel er arbeidssøkende). Her er det imidlertid få respondenter, så det er viktig å være forsiktig med å trekke altfor store slutninger. Studentene etterspør også bedre muligheter for praksis og samarbeid med arbeidslivet. Ingen svarer å ha vært med i forskningsprosjekter. Ingen oppgir å ha hatt integrert praksis eller studierelatert kontakt med arbeidslivet. Godt over halvparten av MA-studentene rapporterer lite eller ingen kontakt med arbeidslivet i løpet av studiet. Andelen studenter som tar praksisemnet i bruk er også liten. Disse opplysningene er i tråd med våre observasjoner knyttet til at det legges lite målrettet vekt på arbeidslivsrelevans i studieprogrammene.

En mulig måte å øke kontakten med arbeidslivet på kunne være å tilby et 10-poengs praksisemne som del av studiet. Dette gjøres ved flere andre institutter allerede, for eksempel ved IFIKK (MA-programmet i klassisk). Det er veldig få studenter på VMS som velger praksissemester og får kontakt med arbeidslivet på den måten. Trolig synes mange at et helt semester med praksis er for omfattende, og mange vil gjerne også skrive en 60-studiepoengs masteroppgave. Et 10-studiepoengs praksisemne der studentene er i praksis på et annet sted enten én eller to dager i uken gjennom ett semester eller intensivt i noen uker (f.eks. 6 uker, ofte delt opp i 3+3 i stedet for i 3 ½ måned) kan være en god løsning for å gjøre studieprogrammet mer arbeidslivsrelevant. Muligens vil flere velge praksis hvis det er 10 studiepoeng enn hvis det er 30. I tillegg er det et stort ansvar og en stor investering av ressurser for institusjonene som tar imot praksisstudenter å skulle veilede studenter som er der full tid i 3-4 måneder, og det er ikke usannsynlig at flere relevante institusjoner vil være positive til å ta imot praksisstudenter hvis det bare er snakk om en dag eller to i uken eller over noen få uker. For praksis hos internasjonale arbeidsgivere kan man også tenke seg en kortere periode fulltidspraksis. Det virker også som om det er lite dialog mellom instituttet og

arbeidsinstitusjoner, og studentene må i stor grad finne ut av hvor de skal ha praksis uten noe særlig veiledning eller tilrettelegging fra instituttet.

Studentenes kontakt med forskningen er også lav. Dette er ikke uventet i og med at en svært stor andel av de fast vitenskapelig ansatte er frikjøpt fra undervisning for å jobbe med forskningsprosjekter, og de har derfor lite kontakt med studenter. Her er det viktig at de vitenskapelig ansatte tilbyr seg å delta i undervisningen også når de har større forskningsprosjekter, gjerne ved å presentere pågående arbeid, nye forskningsmetoder, osv. De kan også med fordel hente inn eksterne forskere og spesialister fra andre universiteter, arkiver, bibliotek osv. slik at studenter kan få innsyn i hva som skjer på feltet og eventuelt opprette kontakter med arbeidslivet. Dette kan man også gjennomføre som frivillige ettermiddags- eller kveldsseminarer hvor både interne og eksterne kan presentere arbeidet sitt (som for eksempel det tidligere Norrønt forum). Dette vil være nyttig både for studenter på alle trinn, som på denne måten får høre om ny forskning fra erfarne fagfolk, og for stipendiater og andre forskere som får tilbakemeldinger på arbeidet sitt.

Vitenskapelig ansatte i store forskningsprosjekter kan også inkludere studenter i prosjektene sine som vitenskapelig assistenter. Dette vil være veldig god arbeidserfaring og opplæring, og det vil være nyttig for videre studier.

Når det gjelder internasjonalisering sies det ingen ting i egenrapporten om utenlandsopphold, hvordan det er organisert, formål, etc. Det finnes noe informasjon i ILNs studiekvalitetsrapport fra 2017 (s. 16) men det er ikke spesifisert noe om studieprogrammene under evaluering her. Blant annet er det oppgitt at det er lite kapasitet for arbeid med dette på instituttet, men det virker som om de i hvert fall har begynt å igangsette noen tiltak. VMS har et samarbeid med Universitetet på Island, og det virker vellykket i den forstand at det er mange studenter som kommer til ILN for å ta deler av sin mastergrad ved VMS (ett år eller ett semester), men det er uklart om denne utvekslingen går begge veier, altså om norske masterstudenter tar deler av sin grad på Island.

### Tilrettelegging for godt læringsmiljø

Det kommer frem av egenrapporten at læringsmiljøet scorer relativt lavt (s. 26). Ekskursjoner ol. kan ofte være mer effektive for å bedre dette enn sosiale arrangement som gjerne kan føles litt tvungne. En kombinasjon av ekskursjoner, for eksempel til arkiv/bibliotek med relevante manuskripter, kulturminner etc. og andre sosiale arrangementer som Norrønt forum kunne være mulige tiltak. Ut ifra egenrapporten virker det også som om instituttet er oppmerksom på viktigheten av et godt læringsmiljø, og at flere gode tiltak er iverksatt allerede (s. 19). Dette er veldig positivt.

### Gjennomføringsgrad

Grunnet gammelt og til dels mangelfullt materiale kan ikke panelet uttale seg om programmenes gjennomføringsgrad. Så langt vi kan se er informasjon om dette ikke oppgitt i de tilsendte dokumentene. ILN studiekvalitetsrapport fra 2017 har en tabell på side 4 hvor det er informasjon om avlagte studiepoeng for VMS, men vi kan ikke se at det finnes noe informasjon om BA-programmet. Uansett er dette relativt gammel informasjon.

### Andre merknader

Det er panelets inntrykk at det er noe mangelfulle rutiner ved instituttet når det gjelder emneevalueringer og underveisevalueringer. I ILNs studiekvalitetsrapport oppgis at «emnene våre skal periodisk emneevalueres første og andre gang de går, for så å bli evaluert minst



hvert tredje år» (s. 10). I egevalueringen kan vi lese at «I 2021 og 2022 har vi ikke hatt et fullverdig evalueringssystem. I denne perioden har emneansvarlig gjennomført en underveisevaluering med spørsmål om sammenhengen mellom emnets læringsutbytte og undervisningsformer, emnets læringsmiljø og studentenes arbeidsinnsats og aktivisering. En kort rapport ble skrevet av emneansvarlig i etterkant. Dette er dessverre ikke blitt gjennomført på alle emner i perioden» (s. 25). Videre består flere av de foreliggende evalueringene av mye avkrysning og lite refleksjoner fra både studenter og emneansvarlige. Dette fremstår som svakt og gir ikke inntrykk av at det er lagt stor vekt på regelmessig evaluering og forbedring av undervisning. Mangelen på evaluering burde således arbeides videre med. Panelet er kjent med at det på enkelte andre institutter gjennomføres emneevaluering etter hver eneste emne.

Rekruttering og opptak: Panelet stusser over at det er langt færre studenter enn studieplasser til tross for mange søkere.

HF-studenter måles som godt egnede til en stor og mangfoldig andel arbeidsgivere. Dvs. at studiet kan gi gode muligheter i arbeidslivet også innen områder som ikke er direkte knyttet opp mot norrønt/keltisk.

Arbeidserfaring skårer høyt på arbeidsgivernes prioritetsliste (Arbeidsgiverundersøkelsen, 5.2). Dette gjelder særlig i statelig sektor, som er en stor arbeidsgiver for masterstudenter. Dette viser igjen viktigheten av et godt praksistilbud.

Det oppgis i egevalueringen at «ILN og IAKH har diskutert å vektlegge aspekter ved Viking and Medieval Studies som vårt konkurrentprogram, Viking and Medieval Norse Studies (ved Universitetet på Island), ikke tilbyr (...), for eksempel emner i keltiske fag.» Dette gir mening, ikke minst med tanke på at UiO er et av få universiteter i Europa (utenfor Irland og Storbritannia) der man kan studere keltisk og i en særstilling når det gjelder kombinasjonen keltisk og norrønt.

### Konklusjon og anbefalinger

Det er panelets vurdering at Bachelorprogrammet i nordisk – studieretning norrøne og keltiske studier og Masterprogrammet i Viking and Medieval Studies jevnt over holder et faglig svært høyt nivå. Det virker stort sett å være hensiktsmessig og logisk bygget opp, og programmenes læringsutbytter vurderes som hensiktsmessige og stort sett mulige for studentene å oppnå. De vitenskapelig ansatte tilknyttet studieprogrammene holder meget høyt nivå. Studieprogrammene anbefales videreført i sin eksisterende form, med forbehold om enkelte justeringer som foreslås under.

Panelet ønsker avslutningsvis å gjenta at materialet som danner grunnlaget for denne rapporten er delvis mangelfullt og utdatert. Våre anbefalinger er derfor med forbehold om at enkelte av de foreslåtte justeringene ikke lenger er hensiktsmessige eller allerede er implementert. På bakgrunn av det tilsendte materialet har evalueringspanelet følgende anbefalinger som bør tas med i det videre kvalitetsforbedringsarbeidet:

- Bedre muligheter for praksis og arbeidslivsrelevans er et gjennomgående ønske. Et 10-poengs praksisemne bør innføres som alternativ til det allerede eksisterende 30-poengs praksissemesteret.

- Vi oppfordrer til at det settes av enda mer tid til opplæring i bruk av de typer ressurser og verktøy som er nødvendige i arbeid på de arbeidsplassene som programmet er rettet mot.
- Mer målrettet vekt på arbeidslivsrelevans i studieprogrammene.
- Studentene rapporterer høy tilfredshet med faglig utbytte. De er fornøyde med hvordan programmene bidrar til utvikling av evne til refleksjon, og de rapporterer å få god skriftlig kommunikasjonsevne gjennom studiet. Imidlertid er studentene lite fornøyde med læringsutbyttet når det gjelder samarbeid og muntlig kommunikasjonsevne. Rundt en tredjedel etterspør mer muntlig presentasjon. Dette kan også være en god mulighet for samarbeid. Panelet anbefaler derfor mer fokus på muntlig kommunikasjon og samarbeid i undervisningen.
- Studentene scorer også lavt på metodekunnskap, og dette bør prioriteres i det videre kvalitetsforbedringsarbeidet for å oppnå ønsket læringsutbytte.
- Endre emnesammensetningen slik at studentene får minst ett litteraturemne i første semester.
- Historie, gammelengelsk og teologi bør inngå som anbefalte 40-grupper på BA-programmet.
- Tilby flere emner i keltisk for å rette opp skjevheten i emnesammensetningen og for å få et mer levedyktig læringsmiljø innenfor keltisk.
- Opprette et eget obligatorisk emne i irsk litteratur i oversettelse som det første keltisk-emnet studentene møter i BA-graden.
- Dele opp IRSK1200-Innføring i gammelirsk språk og litteratur i to separate 10-poengs emner der det ene består av irske tekster i oversettelse og det andre består av gammelirsk språk og lesing av gammelirske tekster i original. Kun ett emne blir for lite til å være noe særlig nyttig, og det tar tiden vekk fra litteraturen som trolig er flertallet av studentenes inngang til faget.
- Keltiskdelen av studieprogrammene må styrkes og gjøres mindre sårbar. Det anbefales at det bevilges mere ressurser til keltisk, aller helst en full stilling eller i hvert fall gjennom å opprette en førsteamanuensis/professor II-stilling til keltisk.

Anbefalingene er enstemmige.

Jóhanna Fridriksdóttir  
(elektronisk signert)

Erlend Myklebust  
(elektronisk signert)

Cathinka Dahl Hambro  
(elektronisk signert)